

Верховний
Суд

Висновки щодо норм кримінального права у
рішеннях Великої Палати Верховного Суду

Наталія Антонюк,
суддя Великої Палати Верховного Суду

Питання матеріального кримінального права:

- Щодо кваліфікуючої ознаки проникнення в злочинах проти власності (справа № 569/1111/16-к)
- Щодо дії в часі норми про зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання (справа № 663/537/17)
- Щодо кваліфікації дій за ч. 2 ст. 365 КК (справа № 301/2178/13-к)
- Щодо поняття потерпілого у ст. 46 КК (справа № 439/397/17)
- Щодо врахування ознаки сп'яніння у разі вчинення злочину, передбаченого ст. 286 КК (справа № 682/956/17)
- Щодо тлумачення та застосування ст. 375 КК (справа № 0306/7567/12)

1. Відступ від висновку ВСУ щодо кваліфікуючої ознаки проникнення у злочинах проти власності (справа № 569/11111/16-к)

- ВСУ (справа № 5-15кс12): ключовим в ознаці проникнення є мета потрапляння у приміщення (вчинити викрадення)
- ВП ВС:
- Проникнення - це потрапляння у житло, інше приміщення чи сховище за відсутності права там перебувати;
- під час кваліфікації дій враховується:
 - режим доступу до приміщення (вільний/обмежений)
 - наявність умислу на незаконне входження до приміщення (чи перебування в ньому) з метою заволодіння чужим майном.

2. Виключна правова проблема щодо дії в часі норми про зарахування попереднього ув'язнення у строк покарання (справа № 663/537/17)

- Питання: дія в часі “закону Савченко”.
- Чи правила зарахування попереднього ув'язнення визначають “караність чи інші кримінально-правові наслідки”?
- Чи застосовується так званий “закон Савченко”, якщо запобіжний захід у виді тримання під вартою обрано після втрати ним чинності, а злочин вчинено до або в період дії цього закону?

Правила дії норми про застосування попереднього ув'язнення в часі

- Зарахування (1:1 або ж 2:1) залежить від часу вчинення злочину. Якщо на момент вчинення злочину діяв «закон Савченко» – зарахування 2:1. Аналогічно й щодо злочинів, вчинених до прийняття цього закону.
- Якщо злочин вчинено під час дії “закону Савченко”, а попереднє ув'язнення застосовано після його скасування – зарахування 2:1.

3. Виключна правова проблема кваліфікації дій за ч. 2 ст. 365 КК (справа № 301/2178/13-к)

- Питання: чи можна кваліфікувати дії особи за ч. 2 ст. 365 КК як перевищення влади чи службових повноважень, якщо вони супроводжувалися насильством або погрозою застосування насильства, застосуванням зброї тощо
- за відсутності істотної шкоди?

Висновок ВП ВС

- Заподіяння наслідків у вигляді істотної шкоди не є обов'язковою умовою для кваліфікації дій за ч. 2 ст. 365 КК.
- У ч. 2 ст. 365 наслідки заміщуються застосуванням насильства, зброї, тощо

4. Виключна правова проблема щодо звільнення від кримінальної відповідальності за примиренням із потерпілим (справа № 439/397/17)

- Чи може особа звільнитися від кримінальної відповідальності **якщо** **безпосередній потерпілий помер?**
- Розуміння поняття “потерпілий” у ст. 46 КК (процесуальне чи матеріальне)
- Обов'язкова умова для звільнення - усунення шкоди або відшкодування збитків

Висновок ВП ВС

- У ст. 46 КК «потерпілий» - особа, якій заподіяна фізична, моральна та/або майнова шкода (кримінально-правове розуміння потерпілого);
- ніхто інший не може висловити волю потерпілого на примирення;
- **шкода** у вигляді **смерті** відшкодуванню або усуненню не підлягає;
- у випадку заподіяння шкоди у вигляді смерті, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК) не можливе.

5. Виключна правова проблема щодо врахування стану алкогольного сп'яніння як ознаки об'єктивної сторони у складі злочину передбаченому ст. 286 КК (справа № 682/956/17)

- Чи може стан сп'яніння враховуватися як обставина, що обтяжує покарання за порушення правил безпеки руху чи експлуатації транспортного засобу?
- Чи цей стан включений в об'єктивну сторону злочину як частина діяння?

Висновок ВП ВС

- Керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння є порушенням ПДР, але сам по собі цей стан не може виступати прямою безпосередньою причиною настання ДТП та її наслідків.
- Стан сп'яніння не охоплюється об'єктивною стороною злочину, передбаченого ст. 286 КК.
- Цей стан може враховуватись як обставина, що обтяжує покарання.

У деяких провадженнях, переданих для вирішення процесуальних питань було сформульовано важливі висновки щодо застосування норм матеріального права :

- щодо незаконного поводження зі зброєю (ст. 263 КК) (справа № 288/1158/16-к)
- щодо строків давності звільнення від кримінальної відповідальності (справа № 598/1781/17)
- щодо кваліфікації посягання на життя працівника правоохоронного органу (справа № 629/847/15-к)

Щодо незаконного поводження зі зброєю (справа № 288/1158/16-к)

- *Питання:* чи можна кваліфікувати дії за ст. 263 КК як незаконне поводження зі зброєю за відсутності спеціального закону, який регламентує поводження із нею?
- У КК термін «закон» використовується як у широкому, так і у вузькому значенні.
- У широкому значенні закон охоплює як власне закони, так і інші акти законодавства.
- З положень ч. 1 ст. 263 КК особа має можливість передбачити, що за відсутності дозволу наведені дії становитимуть злочин.

Щодо застосування давності звільнення від кримінальної відповідальності (справа № 598/1781/17)

- **Питання:** чи відкладення судових засідань за клопотаннями сторін може бути підставою для зупинення перебігу давності за ст. 49 КК?
- Відкладення судових засідань за клопотаннями сторін не може бути підставою для зупинення перебігу давності відповідно до ст. 49 КК.
- Сплив строків давності є безумовною підставою звільнення від кримінальної відповідальності і здійснюється незалежно від будь-яких об'єктивних чи суб'єктивних чинників.

Щодо кваліфікації посягання на життя працівника
правоохоронного органу
(справа № 629/847/15-к)

- Питання: якщо має місце вбивство однієї особи і постріл у бік поліцейського, то чи у всіх випадках такі дії кваліфікуються за ст. 348 КК як посягання на життя працівника правоохоронного органу?

Висновок ВП ВС

- Ст. 348 КК, є спеціальною нормою до загальної норми (ч. 2 ст. 115 КК).
- Така спеціальна норма виділена:
 - за ознакою спеціального потерпілого
 - за зв'язком посягання з виконанням потерпілим своїх службових обов'язків.
- Якщо відсутні ці спеціальні ознаки, **то потрібно застосовувати загальну норму.**
- Тобто, якщо не достатньо даних, що має місце посягання на життя саме спеціального потерпілого, то застосуванню підлягає норма про замах на умисне вбивство.

Висновки з питань процесуального права

- Оскарження в апеляційному порядку ухвал слідчих суддів, які не передбачені КПК (*справа № 243/6674/17-к*)
- Щодо роз'яснення права на суд присяжних поза межами підготовчого засідання (*справа № 523/6472/14-к*)
- Касаційне оскарження з підстав, що не були предметом розгляду судами попередніх інстанцій (*там само*)
- Касаційне оскарження амністії на стадії виконання вироку (*справа №738/1482/16-к*)
- Щодо допустимості як доказів процесуальних документів, які стали підставою для НСРД (*справа № 751/7557/15-к, справа № 640/6847/15-к*)

Висновки з питань процесуального права

- Обов'язковість участі прокурора у провадженнях “приватного обвинувачення” (справа № 404/6160/16-к)
- Щодо права на виплату страхового відшкодування з боку МТСБУ (справа №465/4621/16-к)
- Щодо перекваліфікації на злочин “приватного обвинувачення” (справа № 288/1158/16-к)
- Щодо права на вручення підозри судді (справа № 536/2475/14-к)
- Щодо відступу від висновку об'єднаної палати ККС (справа № 629/847/15-к)

Висновки з питань процесуального права

- Щодо повноважень прокурора в частині апеляційного і касаційного оскарження (*справа № 629/847/15-к*)
- Щодо розподілу процесуальних витрат, які виникають у зв'язку зі здійсненням кримінального провадження (*справа № 598/1781/17*)
- Щодо передачі АРМА активів, на які накладено арешт (*провадження № 11-123сап19*)
- Щодо роз'яснення судового рішення, яке вже виконане (*справа № 1-26/04*)
- Щодо строків подання клопотання про арешт тимчасово вилученого майна (*справа № 11-598сап19, провадження № 11-904сап19*)

Верховний
Суд

Дякую за увагу!